

Діти ЖЕПТОРЦЬКОЇ

7
2001

РЕЛІГІЙНИЙ ЖУРНАЛ ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ

Заснований у 2000 році

Засновник:

Релігійне видавництво
“Добра книжка”

Періодичність: раз у два місяці

Реєстраційне свідоцтво

ЛВ № 465

Головний редактор

Роман БРЕЗІЦЬКИЙ

Редакційна колегія:

Єп. Софрон ДМИТЕРКО, ЧСВВ

Єп. Станіслав ПАДЕВСЬКИЙ

Єп. Маркіян ТРОФИМ'ЯК

Єп. Роман ДАНИЛЯК

о. Петро ГЕРИЛЮК-

КУПЧИНСЬКИЙ, ЗСД

с. Володимира МАКСИМІВ, ЧСВВ

Неоніла СТЕФУРАК

Відповідальний секретар

Йосиф ВОРОБЕЦЬ

Літературний редактор

Оксана ПРИЙМАК

Художній редактор

Олена ШАХОВСЬКА

Технічний редактор

Юрій ЄМЕЦЬ

Комп'ютерна верстка

Ольги КОВАЛИШИН

© Релігійне видавництво

“Добра книжка”, 2001

Адреса редакції:

79058, м. Львів, вул. Куліша, 22/За

тел.: (0322) 72-69-72, тел

факс: (0322) 97-89-50

e-mail: gbook@icmp.lviv.ua

ЗМІСТ

1. Ave, Маріє!

Марія Вальторта “Жінко, це син Твій” 2

2. Поетична сторінка

Неоніла Стефурак Поезії із збірки “Проща” 3,6,18,20

3. Українські стигматики

Роман Брезіцький Коли зацвіте лілія? 4

4. Дорогами Марії

с. Володимира Максимів, ЧСВВ Час вибору 7

5. Найкращий дар

Роман Дерев'янка Щоб і Царя всіх ми прийняли 8

6. Постаті Церкви

Йосип Саяк Митрополит Андрей Шептицький 9

7. Робітник у Господньому винограднику

с. Володимира Максимів, ЧСВВ Добрий пастир 12

8. Мовчазна Церква

о. Петро Герилук-Купчинський, ЗСД Спомини
з катакомб УГКЦ 14

9. Церква і ми

о. Василь Зінько, ЧСВВ Церква св. Йосафата на порозі
третього тисячоліття 19

10. Наш опікун

Богдан Підлисецький “Брати” та “сестри” Господні 21

11. Мука Господня

Ванда Мальчевська Ісус несе Хрест на Голготу 23

12. Джерело любові

Єп. Станіслав Падевський Серце сердець 25

“Жінко, це син Твій”

Марія промовляє:

“Вийшла на Голготу стрімкими стежинами. Мене вела більше любов, аніж власні сили. Завдяки милосердю Лонгіна змогла наблизитися до Хреста. Лонгін — вірний воїн, який виконував свій обов’язок справедливо і користав зі своїх прав. Саме тому був готовим до чуд Ласки. За його співчуття дала йому дар краплі крові, котра впала на Лонгіна з Боку (*Рани Серця Ісуса*). Вони стали для нього хрестом ласки, бо ж його душа прагнула справедливості й правди.

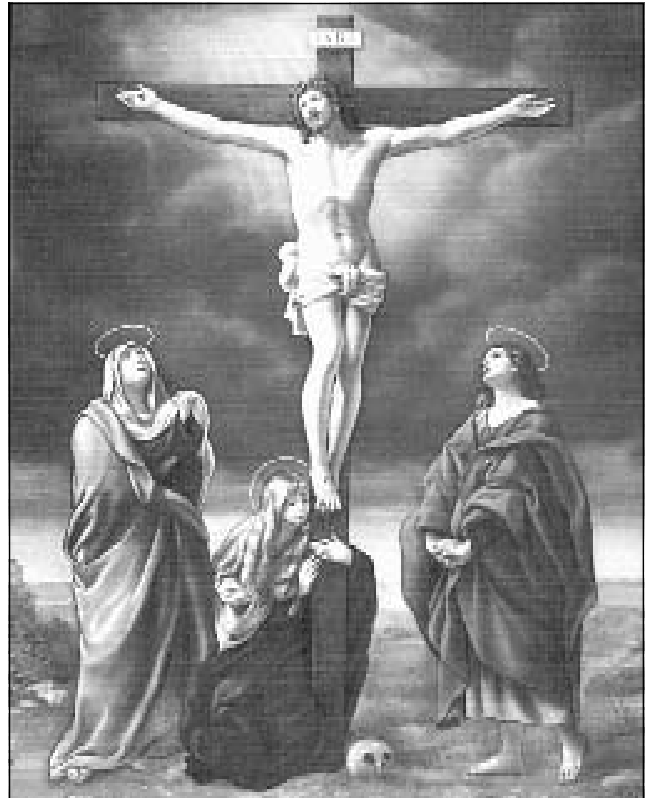
На зорі життя Ісуса ангели сповістили: “*Мир на землі людям доброї волі*”. А в день смерті Христа, Спаситель подарував Свій Мир тій людині доброї волі. Лонгін був першим сином, котрого Я народила через муку Христа, а Дизма (*розкаяний розбійник*) — останнім спасенним через слово Ісуса з Назарета. Так, як Іван був першим... Могла б сказати, що він — з серцем діамантової лілії, розпалений любов’ю - був світлом, народженим зі Світла, бо ж темрява не могла його огорнути.

Мені необхідно було взяти лише того “*сина Христа*” з рук Мого Сина. Так розпочався цикл Мого духовного материнства — з квіткою, яка, власне, розцвітала для Неба. Народився він з Мого духовного материнства, як пурпурова троянда з рук, прибитих до дерева Хреста. Проте вона так відрізнялася від білої троянди радості (*весілля*) в Кані, даної людям завдяки любові Христа до Своєї Матері. Другу троянду було дано — з любові Христа до людей — Матері, котра не мала би вже Сина.

Чудо любові, любові відкупленої, визначило еру євангелізації. Усе, що походить від Мого Сина, — є любов’ю, і все, що приходить від Марії, — теж любов.

Серце Марії відрізняється від Серця Сина лише Божественною Досконалістю.

З висоти Хреста повільно долинали слова з проміжками у часі, як удари небесного годинника. Зібрала їх усі, і ті, які стосувалися Мене. Мій слух, Мій погляд, Моє Серце приймало, жило, вдихало навіть зітхання Вмираючого.

“*Жінко, це Син Твій!*” І, народжуючи в Моєму болю, почала з тієї миті давати Небу дітей. Це дівиче потомство таке, як і перше. Містично народжую вас для Нього. Даю вас світлові Небес завдяки Моєму Синові та через Мій біль. Народження, котре розпочалося від тих слів, не було сповнене страхом, спричиненим роздиранням тіла. Моє тіло було вільним від гріха і від кари народження в болях. Стогнало, однак, безголосе серце, що розривалося в німому риданні духа. Можу сказати, що ви й надалі народжуєтеся завдяки Моєму болеві, болеві Матері, розриваючи Моє Дівиче Серце.

Найбільш болюче слово того жорстокого квітневого пополудня було: “*Мамо!*” Син зміцнів уже самим звертанням до Мене. Знав бо, що Його люблю і що Мій дух піднявся би на Хрест поцілувати Мого Святого Страдника. Повторював це слово все частіше і сильніше в силу того, як мука зростала, наче море під час припливу.

Великим окриком, про який згадують євангелисти, було слово “*Мамо!*”. Усе сказав і усе виконав. Довірив духа Своему Отцю і покликав Отця в Своему незмірному болі. Проте Отець не об’явився Тому, до котрого мав уподобання, бо тепер Він був обтяжений

Діми Непорочної

гріхами світу. Бог споглядав на Нього суворо. Криком розриваючого болю Жертва кликала Матір. Крик цей потряс Небесами. З них вилилося прощення, а той крик Мені відразу ж прошив Серце, і з Нього потекли кров та сльоза. Прийняла цей окрик, у котрому через судороги агонії та смерті слово потонуло у пронизливих голосіннях. Його звучання вдерлося в Мене, наче вогненний меч, і тривало аж до воскресіння, коли прийшов до Мене Переможцем. Того погідного ранку Ісус сяяв сильніше, ніж сонце. Ніколи не бачила Його таким красивим, гріб поглинув Людину-Бога і повернув Бога-Людину, прекрасного у Своїй потужній величі, радісного з приводу переходу через випробування.

Тоді Він також закликав: “Мамо!” Проте, о дочко, це був окрик Його негасимої радості, а, пригортаючи Мене до Серця, усуваючи

поцілунком гіркоту оцту і жовчі, вчинив Мене співучасницею тієї радості.

Не дивуйся, що в день свята Моєї непорочності розказувала тобі про Мій біль. Кожному дару Бога справедливо відповідає якийсь дар від обдарованого. Кожний вибір приносить з собою не лише побоювання, але й солодкість. Коли випробування завершуються, вони перетворюються на вічну радість.

За найвищий дар Зачаття без плями гріха повинна була відповісти даром бути Матір’ю Відкупителя чи Нареченою Страждання. Страждання Голготи — це славна коронація Мого Непорочного Зачаття”.

Марія Вальторта, 8 грудня 1943 року

Переклад з польської Йосифа Воробця

Поетична сторінка

ПРОЩА

***

Все суворіший шлях.
Все палкіша молитва.
На вселенських полях
Йде невидима битва.
Між людської глоти,
між захланної, Христе,
о, як важко нести
Твої стяги пречисті!
О, як мало жалю
у серцях зачерствілих..
Напишу і спалю
письмена, як сивіла.
Із пелюсток дощу,
із папірусів криги
всі слова відпущу
до небесної Книги.
І побачу звідтіль,
як у кожному слові
золота заметіль
лине сяйвом любові.
І почую хорал,
і вітатиму Того,
Хто прощав і карав
задня Дару Святого.

***

Горять свічки і скапують в пісок.
Тихенько плаче серце над свічками.
І херувима чистий голосок
виблискує, неначе сріблом тканий.

Хіба він знає, як тобі болить
ця ненасить, оце марнотне тління?
Заледь торкнеться вичовганих плит —
і знову поринає під склепіння.

І знову ти спустошений, один,
як блудний син стоїш перед Розп’яттям,
і дивиться на тебе херувим,
і бачить у душі твоїй сум’яття.

І доки ти спускаєшся углиб
свого єства, де прірви потаємні,
освячені Отцем вино і хліб,
як запоруку вічності, дає нам.

Неоніла Стефурак

Діти Непорочної

КОПИ ЗАЦВІТЕ ПІПІЯ?

Степан Навроцький — український стигматик. Народився 1922 року в с. Залукві, що біля Галича на Івано-Франківщині. Прожив 22 роки. Сповнений молитви, наслідував апостольське життя. Під час містичних екстазів отримував дар стигм: на чолі, долонях, ногах кривавили рани, як у Христа. Могила стигматика стала місцем паломництва і молитовних зцілень багатьох прочан.

Похований біля церкви в с. Ракобовти Буського району.

Степан Навроцький (1922–1944)

Монолог перший

Розповідає п. Марія, 85 років, очевидець. На той час працювала кухаркою в родині пароха с. Ракобовти о. Піджарка, куди часто приїжджав Степан Навроцький.

Священик Піджарко обслуговував і наше село, і сусіднє — Купче. Там, у Купчім, був старший брат священика. Вони все ходили до нього в гості, а братів син запізнався зі Степаном у Львові десь на роботі. Він часто туди приїжджав, а пізніше

немало часу проводив й у нас, в гостях у отця Піджарка. Інколи перебував і до двох тижнів. Зі мною ще була моя сестра Геня, вони майже ровесники були. Він як людина дуже простий, умів пожартувати, любив співати, був відкритим, у його словах ніколи не було ні фальші, ні зверхності. Такий щирий хлопчина. Він дуже багато молився. Не раз ми щось із сестрою робимо на городі, він, бувало, прийде і каже: “Давайте, дівчата, посидимо трохи на лавці, відпочинемо трохи, заспіваємо, може, ви мені щось скажете або я вам”.

То ми не раз і жартували. Казали йому: “А ви би, Степанку, здибали собі дівчину”. “Для мене дівчини нема. Бог вибрав мені іншу дорогу”.

Не раз приїздив він у цивільному, інколи в реверенді — як священик. А ми його кликали Степанком. “Степанку, а чого це ви сьогодні так одягнулися?” - питалися ми. “Мені реверенду подарував Андрей Шептицький. Я не міг її не взяти. От я вдягнувся”.

Він на кожному кроці закликав до молитви: “Моліться, моліться! Для України прийде спасіння через молитву. Моліться і моліться...”

Нерідко кудись їздив зі священиком. Одного разу відвідували вони Зарваницю. Після цього отець Піджарко розповідав: “Зайшли ми там до церкви, і Степанко захвилювався: “Дивіться, дивіться на іконостас”.

То був старий іконостас. Я вдивляюся і бачу, що один образ відновлено, він вирізняється яскравістю серед інших, світиться позолота. Нараз уся та оновлена яскравість пересувається на інший, сусідній образ. Тоді Степанко каже до мене: “То просто так дивитися не можна. Треба молитися”. Ми повклякали перед іконостасом. Диво: у нас на очах відновився і засяяв новий образ!

А щодо його стигм, то я скажу, що ран на його руках та на чолі я не бачила. А отець усе казав, що через Степанка говорять якісь святі. Я попросила отця: “То показали би нам, якщо щось таке буде, цікаво подивитися. Одного разу приходить отець і каже: “Хочете — йдіть.”

Ми з сестрою Генею пішли до покою, де лежав Степанко. Чуємо, говорить. Таким могутнім голосом хтось через нього говорить. Степанко лежить спокійно, губами не рухає, а отець питає: “Гавриїлку (*то був ангел Навроцького*), хто через Степанка говорить?” А тоненький голос невідь-звідки відповідає: “То князь Володимир.”

Той могутній голос князя також закликав до молитви. А отець Піджарко запитав: “Де зараз душа Степана?” “На фронті, полетіла туди, де багато наших хлопців гине”, — відповів Гавриїлко. Після цього Степанко цілий стрепенувся і сів. Я спитала його: “Степанку, а що з нашою молоддю буде?” Бо мені то цікаво було. Він відповів мені, що дуже нещасливе те покоління, яке народилося у 1921–1923 роках. Бо дуже багато їх гине і на фронті, і тут від москаля. Одного разу приходить Степанко до нас і просить мене дати йому води, щоб ноги помити. Я йому принесла мидницю з водою, поставила в кут. Тоді він просить мене: “Маріє, ходи подивися на пальці на моїх ногах. Бо по тих пальцях ти мене колись пізнаєш”. “Як? Що ви таке, Степанку,

Діми Непорочної

говорите?” — здивувалася я, але послухалася. Виявилося, що на обох ногах другий палець був аж закручений на великий палець. А Степанко ще й додав: “Ти добре, добре дивися”. А вже перед смертю приїхав він у мундирі січового стрільця. Я побачила його з вікна. Дивлюся — Степанко іде, і чомусь у польському мундирі. Чому він так одягнувся? Але коли прийшов ближче, то я розгледіла, що це мундир січових стрільців. За кольором ці мундири були майже однакові, тільки дещо різнилися кроєм. Я кажу йому: “Степанку, навіщо ви так одягнулися? Адже то небезпечно, бо ви дуже подібні на польського вояка? А ви ж ходите по селах проповідувати...” “Що небезпечно? Те, що мені записано — те і буде”, — сказав та й пішов.

Отець Піджарко розповідав, що у селі Купчім Степанко часто впадав у стан молитовних екстазів. Тоді дуже сильно виступала йому кров на чолі, на руках і ногах...

А пішов він на смерть у мундирі січового стрільця, бо добре знав, на що йде і що з ним буде. Його вбили наші, повстанці, бо помилково прийняли за польського шпигуна. А на якій підставі я це говорю та звідки знаю — то скажу. На його похороні було багато наших підпільників. І от пізно вночі хтось постукав до нас у шибку, і зайшло четверо чоловіків, які повідомили, що сталася велика помилка. Через мундир було помилково вбито Степана Навроцького. Вони сказали це тому, що їх мучило сумління.

У Великий Четвер отець Піджарко, почувши новину про смерть Степанка, випровадив свого старшого брата Юліяна за тілом. Той приїхав з непевною звісткою, що точно тіло впізнати неможливо, бо лице покійного сильно роздзьобане птахами, він вже немало днів пролежав в ямі, з водою.

Та все ж на другий день, у Страсну П’ятницю, привезли тіло до церкви. В церкві плащаниця, ніякого мерця вносити не можна. Поклали його на ‘анку. Я прийшла — й відразу впізнала Степанка по тих пальцях на ногах! Все сталося так, як він казав. До того ж солтис (*староста*) підтвердив те саме, бо Степанко і йому про це сказав.

Дивно, але тіло покійного було як живе. Коли ми його обмивали, то кров з ран йшла так, ніби його щойно вбили.

В книжці “*Посланець таємного світу*” пишуть, що Степан був у краватці, й тою краваткою йому заткнули рану, що йому голову відрізали, що при опізнанні був присутній німецький лікар. То все неправда. Ніякий лікар його не оглядав, і ніяких краваток на ньому не було. З нього здерли весь одяг, він лежав, скривавлений, у спідньому...

На похороні було дуже багато народу. Селяни, німці і наші підпільники. Степанка любили всі, за ним дуже шкодували.

Степанко казав, що Україна тоді буде щасливою і тоді матиме добробут, коли всі люди молитимуться. А про початок цих змін він подасть нам, живим, знак: на його могилі несподівано виросте і зацвіте чарівна квітка — лілія. Знаєте, багато разів я пробувала посадити цю квітку сама, та даремно. Вона скрізь легко приймається, а тут, на могилі, не хоче рости. Мусить Степанко її посадити, адже обіцяв, що покаже знак. Та, мабуть, ще не пора...

Монолог другий

Мама моя була релігійною і совісною людиною. Не раз вона возила з дому хліб у лічницю Шептицького. Там познайомилася зі старшими жінками — вони працювали в лічниці. Від них вперше почула про Степана Навроцького. Але Боже Провидіння розпорядилося так, що мій старший брат і Степанко щиро заприязнилися.

Степанко став до нас часто приїжджати, жив, як удома. Одного разу, це було у Велику П’ятницю, під час посту на нього напала якась слабкість, він змушений був лягти і ніби заснув. Враз на чолі і на руках почали з’являтися краплини крові — я бачила це власними очима — і він почав говорити не своїм голосом. Найчастіше я чула дитячий голосок. Дорослі казали, що то через нього говорить його Ангел Гавриїлко. Він розповідав про те, що багато людей грішать, що спасіння прийде через молитву...

Я була малою, але ще добре пам’ятаю ту кров і той голосок. Мама обмивала йому від крові чоло, руки, ноги — це теж пам’ятаю.

Сам Степанко дуже не хотів, щоб його бачили у такому стані: коли кривавило з нього і коли промовляв таємничий голос. Вже останні дні перед смертю він говорив, що скоро покине нас, що його вб’ють, а разом з ним — ще одного хлопця. “Дуже страждатимуть ті, від рук яких я згину”, — так сказав. А мама моя питає: “Та чого ж вас мають вбивати? Чого ж ви себе допускаєте до того?” - “То Божа воля” - “Та не робіть цього, бо велике горе принесе своїм батькам і рідним”. “Ісус Христос міг Себе спасти, але пішов на смерть”. А до мене, малої, : “Носи мені квіти на могилу”. Я їх до сих пір ношу. Одного разу прийшла до нас бідна жінка і

Свідчить п. Люба Сікорська, 68 років. Степан Навроцький товаришував з її братом. На той час мала 12 років.

почала просити Степанка: “Степанцю, мого сина забрали в Німеччину на роботу. Чи буду я його ще бачити?” “Так, прийде ваш син, прийде! Будете його бачити.” Так і сталося. Одного разу я пробудилася посеред ночі від світла, що лилося крізь скло дверей з тої кімнати, де спав Степанко. То було навіть не світло, а сяйво. Я побоялася заглянути.

Ми дуже переживали за Степанкову матір: чи не вб’є її звістка про смерть сина. Але коли вона приїхала, сама почала нас заспокоювати: “Та я все це знала, він сам усе розказав мені наперед...”

Вона мужньо сприйняла звістку про смерть сина тільки завдяки тому, що сама була дуже побожною і зуміла підкорити своє серце Божій волі.

При житті Степанко багатьом сказав, що Україна тоді почне процвітати, коли на його могилі виросте лілія. Якби ви знали, як я чекаю на появу тої квітки! Часто ходжу з букетами на могилу, бо він мене просив про це, і все надіюся...

Монолог автора

Дивно, що історію про таку надзвичайну людину мушу почати словами: ще зовсім недавно жив серед нас чоловік, який удостоївся честі у Бога мати на тілі Рани Христові!

І був він українцем, святцем і мучеником. І любив свою землю правдиво та неабияк: молився за Україну, як за свою рідну хвору матір, молився аж до кривавих ран, як Ісус до кривавого поту на Оливній горі, бо знав, що молитва — то наймогутніша у світі зброя, яка, не вбиваючи, перемагає; він попереджав, кликав до каяття, як Іван Хреститель; коли вибачав, то вибачав з любові — як св. Августин...

Та не чужі його вбили ще молодим і не чужі про нього майже забули. І Церква наша до сих пір мовчить. Не досліджує, не цікавиться, не вивчає життя чоловіка, що удостоївся честі у Господа...

Степан Навроцький був із числа таких людей, як св. Франциск з Асиза, блаженний о. Піо, св. Катерина з Сієни, блаженна Анна-Катерина Еммеріх...

Страшно подумати, як фатально збіднів би світ без таких світлих постатей.

Роман Брезіцький

Поетична сторінка

ПРОЩА

***

Боже розради, навчи існувати в байдужжі!
Боже свободи, літати в неволі навчи...
З мороку ночі виходять порізнені душі,
наче не бачать порізнаних катом личин.

Наче не чують – калатальця кличуть до гробу.
Наче не мають нічого уже, крім розп’ять...
Боже покори, зроби із лякливих хоробрих!
Марно чекають... Порізнені, поруч стоять.

Наче не знають – прочани вони, подорожні,
вічні вигнанці, що власні толочать хрести...
Боже любові, наповни ці душі порожні!
Боже огрому, під зорями їх прихисти!

Неоніла Стефурак

Діти Непорочної

ЧАС ВИБОРУ

При Єрусалимському храмі Пречиста Діва Марія досягнула підліткового віку — чотирнадцяти років. У такому віці дівчата, які виховувалися наставницями, вже були готовими до заручин з побожними ізраїльтянами. Адже у тодішньому релігійному суспільстві переважала думка, що саме від таких подружжів може народитися Месія. Тому юність Марії припала на щасливий час очікування приходу Спасителя, а Сама Вона у смиренні духа і не передбачала тієї місії, яка Їй невдовзі випаде. Пречиста Діва залишалася настільки скромною у Своїх прагненнях і думках, що не уявляла Себе на місці Матері Месії. Бажала лише послужити тій, яка нею стане.

Однак з історії переконаємося, що Боже Провидіння щедро винагороджує духа смирення в тих, хто не шукає першого місця в суспільстві чи близькому середовищі. “Бог противиться гордим, а покірливим дає благодать” (1 Пт. 5, 5).

На той час рішення жити безшлюбним життям — так бачила Своє майбутнє Пречиста Діва Марія — було великою рідкістю. Перед Марією повстає велике життєве випробування: священники у храмі сказали Їй, що Вона, покидаючи храм, змушена вийти заміж. Це завдало Їй тривоги; а як же обітниця жити в чистоті, яку склала Богові? Однак витривала молитва, уповання на Божу волю, прозоре мислення дозволили Їй підпорядкуватися рішенням священників, згідно з яким повинна обрати заміжній стан. І що виникло з цього підпорядкування? Велике моральне і на загальне життєве добро для Пречистої Диви. Послух волі старших не змарнував Її життя, а полегшив сповнення прегарного рішення — зберігати чистоту. Бог не зламав Її обітницю, а послав такого чоловіка, який оцінив вибір Марії та ще й доклав зусиль, аби підтримати свою улюблену в цьому виборі. Саме в особі св. Йосифа Марія знайшла духовну опору для здійснення цнотливого життя. Завдяки своєму подругові Вона отримала такий необхідний для Неї захист у тодішньому юдейському суспільстві. Сама Вона не зуміла б подолати всіх труднощів життя самотньої жінки і вороже настроєної до Неї суспільної думки. Присутність св. Йосифа уможливила законне народження та виховання Месії. Для Воплченого Бога потрібна була і оселя, і родинний затишок, і присутність того, хто заступив би Йому Небесного Отця в земному житті. Тому Боже Провидіння не помилилося, обираючи св. Йосифа опікуном Марії, яка стала Матір'ю Богочоловіка. Задумуючись над усім цим, бачимо, яким важливим є у нашому житті Боже рішення. Бо за рішенням стоїть вибір волі Божої, або людської, хиткої і недосконалої. Чи вистачить нам сил, виваженості, смирення, щоб у своїх важливих рішеннях наслідувати Пречисту Діву, яка поклялася на Божу волю? Коли ми не мудруватимемо, а в простоті серця й душі, незважаючи на віяння сьогодення, події, обставини й умови нашого життя, віддамо себе в Божі руки, то не помилимося. Живучи за Божими заповідями, випромінюючи любов, станемо творцями добра, а не зла. Марія вчить нас, що у важливих життєвих ситуаціях слід шукати відповіді у молитві, в Божому слові, у людини, яка має від Бога дар ради і повна Божої присутності. Це може бути духовна особа, але не тільки. Достатньо, щоб ця людина мала глибокий досвід християнського життя, була відповідальною, дотримувалася моральних засад і була безкорисливою у служінні людям. Зрештою, і саме життя, і досвід, пережитий у минулому, підкажуть нам, чого маємо досягнути, а чого уникнути, щоб ми, аналізуючи й порівнюючи, вибирали найпрекрасніше; те, що нам найкраще послужило би для особистого удосконалення, збереження віри. Втім, віддаймося в материнські руки Пречистої, а Вона миролюбно скерує нас на кращий шлях. Прямуймо дорогами Марії!

*Бічний вітвар Матері Божої в церкві
на Ясній Горі у Гошеві*

с.Володимира Максимів, ЧСВВ

ЩОБ І ЦАРЯ ВСІХ МИ ПРИЙНЯЛИ...

На кожній Божественній Літургії відбувається пожертвування дарів. Приносимо Богові як дар своєї подяки та вшанування ХЛІБ і ВИНО, що є символом нашої праці, надії та любові, нашої співпраці з Богом. Через ці дари виражаємо свою відданість і приязнь ПОДАТЕЛЮ УСІХ РЕЧЕЙ, свою готовність до жертви Йому всього. Натомість Бог віддячується нам у Свій Божественний спосіб. Наші прості дари, будучи правдивим виразом нашого життя, стають для нас Божими дарами, бо через силу СЛОВА БОЖОГО хліб і вино перемінюються в ТІЛО і КРОВ ХРИСТА, нашу поживу.

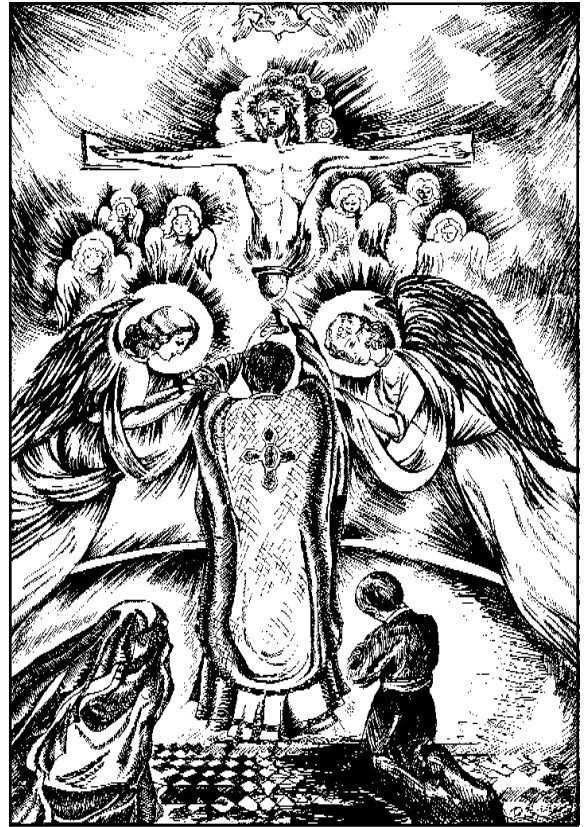
Цей момент Служби Божої надзвичайно важливий для християн. Вони повинні усвідомлювати цю переміну і брати в ній участь серцем і з любов'ю, бо, крім пожертвування хліба і вина, віддаємо в офірі й своє життя, свої болі та труднощі, свою родину і цілий світ. Тут ми можемо жертвуватися разом з Христом, який знову на кожній Службі Божій віддається за нас. Проте не всі християни усвідомлюють цей момент на Службі Божій. Деякі з них дуже далекі від істинного пережиття серцем Богослужіння. Вони, зазвичай, стоять осторонь, байдужі до таїнства Божественної Літургії. Для них Служба Божа не становить особистого пізнання, бо переживають її поверхнево. Тому часто покидають храм з абсолютно холодними і байдужими серцями. Для таких навіть обов'язок християнина брати участь у щонедільній Літургії перетворюється на даремну трату часу.

Під час освячення необхідно величати Бога серцем, повним подяки та любові, за можливість зустрітися з Ним на Голготі, бо кожне переістощення становить нове втілення СЛОВА БОЖОГО, котре стає ЖИВИМ ХЛІБОМ і БОЖЕСТВЕННИМ НАПОЄМ для нас, грішників. Але у наш час серед багатьох християн панує усталена думка, що сповідатися і причащатися необхідно лише під час Великого посту. Таке переконання дуже швидко призводить до послаблення віри, морального занедбання і зубожіння душі.

Пресвята Діва Марія в Меджугор'є постійно наголошує на частій Сповіді та Причасті. Вона підкреслює, що *“коли б християни почали сповідатися раз у місяць, то невдовзі Святий Дух освятив би цілу парафію”*. Понад усе Марія прагне, аби *“Служба Божа була для нас подарунком дня”*. Далі Вона продовжує: *“Очікуйте її, прагніть, щоб розпочалася, бо Сам Ісус віддається вам під час Служби Божої. Чекайте з нетерпінням того моменту, котрий вас очищає... Якщо люди з байдужістю йдуть на Службу Богу, то повертаються додому з холодним і порожнім серцем”*. Одного разу Ісус Христос сказав бл. Катерині Вогль: *“Жертва Служби Божої є першою і найвищою Жертвою на землі. Хто братиме участь у ній в освячувальній ласці, співжертвуючись, то зможе вже тепер жити побожно і свято. Через Жертву Служби Божої спливає на душу стільки ласк, що завдяки лише одній Жертві можна було би стати святим. О, коли б Мої священники пояснювали людям повне значення Служби Божої, то незабаром вірні цінували б і почитали Її понад усе як найвищу таємницю Любові”* (27.05.1938).

Тож, дорогий читачу, заклик *“Щоб і Царя всіх ми прийняли”* на кожній Літургії безпосередньо стосується нас, бо наш Спаситель прагне, аби ми якнайчастіше приступали до Св. Сповіді та Св. Причастя не формально, а за покликом розкаяного серця, бо лише тоді зможемо стати співучасниками у Жертві й жертвувати себе ближньому. Лише тоді навчимося осягати серцем велике таїнство жертвової Любові Христа на кожній Службі Божій.

Роман Дерев'яно

Мал. Ольги Скоробагатько

Діти Непорочної

Митрополит Андрей Шептицький

(До сторіччя інтронізації)

“Я з діда-прадіда русин і полюбив нашу Церкву і наш світлий обряд цілим серцем”. Ці незабутні слова Андрея Шептицького написані в пастирському посланні до вірних Станиславівської (тепер Івано-Франківської) єпархії 17 червня 1899 року. Саме тоді Папа Лев XIII іменував Єпископом 34-річного молодого монаха Василянина, Ігумена Онуфріївського монастиря у Львові, а згодом ієромонаха Вищої Богословської школи Отців Василян у Кристинополі (тепер Червоноград). Насправді в Папи Льва XIII були інші наміри, а саме: призначити Андрея Шептицького Митрополитом Галицьким. Після смерті Кардинала Сильвестра Сембратовича престіл був вільний. Та у призначенні Владик на таку високу посаду вирішальний голос належав також австрійському монархові. Але його галицький намісник граф Казімеж Бадені, головний інформатор цісаря, великий прихильник римо-католицизму, мав серйозні застереження щодо ченця Андрея. Ось заява графа Бадені: “На владичому престолі я не дозволю керувати собою некомпетентним людям”. Тоді Митрополитом Галицьким Папа Лев XIII іменував Юліана Сас-Куїловського, Єпископа Станиславівського, великого прихильника римо-католицизму. У Станиславів на посаду Єпископа поїхав Андрей Шептицький.

Для ченця Андрея це був мовби другий новіціят, але на рівні Єпископа, скерованого вчитися, як управляти єпархією. Перший новіціят Роман-Олександр (чернече ім'я Андрей) проходив у Добромільському монастирі Отців Василян в 24-річному віці, закінчивши до цього юридичні студії в університетах Кракова та Вроцлава з дипломом доктора права. Треба сказати, що молодий Єпископ Андрей за дуже короткий час блискуче справився з новим душ-пастирським призначенням у Станиславові.

Така неприязнь поляків до Андрея Шептицького обумовлена тим, що родина його батька Івана та матері Софії, дочки визначного польського письменника Олександра Фредра, вважалася польською. У Прилбичах, в батьківському домі, панувала польська атмосфера, сімейні розмови велися на польській та французькій мовах. Правда, залишилися

Митрополит Андрей Шептицький

старовинні родинні традиції, жив ще дух славних прадідів із давнього боярського роду з княжих часів XIII століття. Довкола дому гомоніла українська мова, і родина (особливо дід Петро) ходила на Богослужіння до української церкви. Зі стін у кімнатах до розумного хлопчика мовби промовляли предки: “Повертайся до нас, бо ти нашого, українського роду”.

Українська шляхта з боярських княжих родин з ліквідацією держави поволі асимілювалася не тільки через родинні зв'язки з польськими шляхетськими родами, але також під впливом польських шкіл і виховання, а головне заради великих ласк королівського двору і родинних матеріальних інтересів та багатств. Такі заслужені українські роди, як князі Острозькі, Сапіги, Сенегушки, Чарторійські, Вишневецькі, Потоцькі, Слуцькі, Заславські і

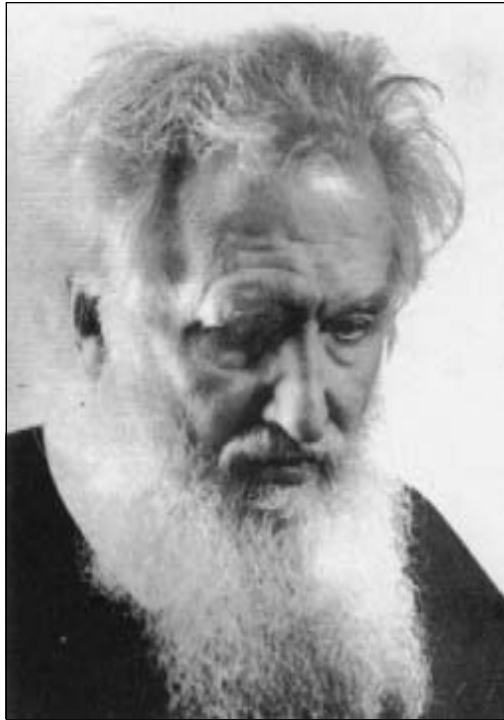
багато інших переходили в польський табір, а деякі навіть стали ворогами свого рідного народу. Одним із шляхетських українських родів, що найдовше протримався із своїм народом, був боярський рід Шептицьких. Гніздом роду Шептицьких були їхні маєтки в Перемишльському князівстві (*Прилбичі, Брухналь, Дев'ятники, Кологури, Шептиці*). Так склалося, що впродовж багатьох років панування польського королівства рід Шептицьких віддалився від політичного життя і перейшов на церковну та культурно-просвітнянську ниву служіння своєму народові. З родини Шептицьких, не рахуючи Андрея, вийшло чотири визначних Владики візантійського обряду: Варлаам Шептицький (1710–1715рр.), Атаназій (Антон) Шептицький (1715–1746рр. - розпочав будову Святоюрського храму), Лев Шептицький (1749–1779рр.), Атаназій (Андрей), Перемишльський Владика (1772–1777рр.).

Батьки Митрополита Андрея вважали себе вже поляками, але їхні сини Роман-Олександр (*Митрополит Андрей*) та Казимир (*Климентій*) повернулися до прадідівського українського роду, стали визначними релігійними провідниками української Церкви візантійського обряду. Мучеником за Христову віру став Митрополит Климентій (*загинув у сибірському таборі в 1952рр.*).

Станиславівський Єпископ Андрей зрозумів, що треба розбудовувати і розвивати Греко-Католицьку Церкву: боляче відчувалася гостра нестача освіченого духовенства. Особливо це давалося в знаки на широких просторах Гуцульщини та Покуття. Панували на тих теренах різні ворожі Католицькій Церкві групи та секти не тільки антихристиянського, але й антиукраїнського напрямку. Молодий та енергійний Єпископ Андрей розпочав свою діяльність з візитації парафій Гуцульщини, проїздивши і сходивши пішки її величезні

простори. Відправляв Богослужіння в гірських селах, проповідував Слово Боже, говорив правду про нашу Церкву, наш візантійський обряд, тісно переплетений із звичаями та святкуваннями ще з дохристиянських епох. Говорив також про гостру потребу міцного зв'язку Церкви з народом, захист віруючих людей від сваволі поневолювачів, необхідність розвитку освіти та національної культури. Він навіть написав теплого пастирського листа-послання до віруючих на гуцульському діалекті. Вірні цього краю завжди могли потрапити до Владики у будь-яку пору дня й отримати пораду та поміч.

Єпископ Андрей добре розумів, що для духовного відродження та росту релігійної і національної свідомості нашого люду конче потрібне високоосвічене духовенство, особливо священики, глибокі родинні корені яких тягнуться з місцевого етносу. Для цього вкрай необхідна була у Станиславові духовна семінарія, яка роститиме й виховуватиме добрих, високоосвічених і глибоковірних духовників, справжніх релігійних наставників української Церкви. І Владика зробив важливий крок. Він придбав

землю під забудову духовної семінарії, заснував велику єпархіальну бібліотеку, подарувавши їй десять тисяч книжок. Розпочалася будова духовної семінарії та богословського ліцею. Ці навчальні релігійні заклади почали працювати в 1906 році, коли Єпископ Андрей був уже на галицькому престолі у Львові. Єпископ Юліан Сас-Куїловський недовго займав митрополичий престіл. Після його смерті той же Папа Лев XIII 21 жовтня 1900 року іменував Львівським Архiepіскупом і Галицьким Митрополитом Андрея Шептицького. Урочиста інтронізація новоіменованого Митрополита відбулася 17 січня 1901 року, тобто сто років тому. Святкування здійснювалися в архикатедральному соборі св.Юра, в побудову якого зробив великий вклад рід Шептицьких. У привітальній промові

Діми Непорочної

Єпископ Андрей сказав: *“Якщо я обіймаю становище руського Єпископа, то я ним хочу бути і ним буду”*. Цих слів Митрополит дотримувався аж до кінця свого життя, понад 44 роки. Така заява Митрополита позитивно вплинула на український народ. Митрополит Андрей в умовах тодішньої дійсності був найкращим церковним, релігійним і народним представником у Галичині. Правда, юридичний вплив він мав тільки на три єпархії, а саме: Перемишльську, Львівську та Станиславівську. Та реально його духовна і релігійна діяльність не оминала всіх українців, незалежно від того, до якого віросповідання вони належали і де проживали: чи на протилежній стороні Карпатських гір, чи за Збручем, чи на Холмщині і Поліссі, чи навіть у далекій від України Америці та інших країнах світу. Митрополит Андрей був духовним провідником українського народу впродовж півстоліття. На долю великого Митрополита, Мойсея нашого народу, випали важкі часи: дві світові війни, боротьба українців за свою незалежність, жахливі переслідування і масове винищення нашої нації різними поневолювачами, які так старалися, щоби не було української Церкви та українського народу. В найскладніших ситуаціях він завжди ставав на захист свого народу, за її права та свободу, рівність і пошану, незалежно від віросповідання й національної приналежності. Він був покликаний до цього Богом, молився до Всевишнього і робив усе можливе, аби вивести наш народ з неволі, вибороти йому свободу.

Про поклик Андрея згадує в своєму щоденнику мати Шептицького Софія Фредро: *“Згодом, коли я хотіла довідатися, а я не раз зверталася до тієї теми, як Бог дав йому пізнати, що цього від нього жадає, він завжди однаково відповідав мені: “Я відправляв реколекції за*

звичайним порядком. Отець Яцковський подав мені звичайні теми й пояснював, щоб я над ними розважав; одного разу, коли він вийшов, я почав розважання, і виразно почув внутрішній голос: “Маєш бути Василянцем!””

Бог вислухав щирі молитви Андрея. Завдяки його діяльності український народ піднявся до рівня національної зрілості і достойний мати свою незалежну демократичну державу, а в

перспективі – єдину Українську Церкву. Щодо об'єднання УГКЦ з Українською Православною Церквою в одну Митрополит Андрей неодноразово застерігав у своїх працях, що таке об'єднання бажане, але не “коштом” знищення католицької свідомості та нашої Церкви. Зокрема він наголошував: *“... До цієї католицької свідомості й зв'язку з Католицькою Церквою мусимо стреміти всіма можливими засобами. Коли матимемо цю свідомість і ті зв'язки, в нашому народі зросте почитання Пресвятого Серця, Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, зможемо сміливіше наш народ до цього почи-*

тання й любови заохочувати...”.

На тернистому життєвому шляху він ніколи не падав духом від невдач, великих труднощів та різних залякувань.

Його незабутні слова: *“Католицька Церква за глибинною суттю відкидає песимізм. Всевишній уміє досягнути свої цілі способами і шляхами, яких ми часом зовсім не розуміємо”* – здійснилися.

Віriamo, що настане час й ім'я Митрополита Андрея займе належне місце серед Святих Української Церкви.

Йосип Салаяк

ДОБРИЙ ПАСТИР

На світі існує ціла гама кольорів і мозаїка людських облич. Не раз кольори гріють людське око або охолоджують його, від людського обличчя віддає теплом чи віє байду-жістю. Ми звикли дивитися на різноманіття барв у побуті, природі. Ми також навчилися впізнавати Господні творіння з тієї мозаїки облич, які нам трапляються на життєвій дорозі. І одне з цих облич вельми дороге нам, українцям, та й взагалі християнам-католикам України. Високе чоло мислителя, підборіддя людини, яка володіє неабиякою силою волі, теплий батьківський погляд. А руки сплітаються навколо хреста Господнього на жезлі. У задумі застигло обличчя Святішого Отця...

Чи зуміємо ми, католики, а то й християни різних конфесій, пізнати й оцінити ту ласку, котру нам дає приїзд в Україну Господнього Намісника Івана Павла II?

Отже, п'ять днів з 23 до 27 червня 2001 року пробуде Папа в нашому краю, а саме – у Києві й Львові.

Хто ж він такий, Папа Іван Павло II?

Народився Кароль Войтила (*світське ім'я понтифіка*) 1920 року у Вадовіцах. Життя не шкодувало для нього випробувань: у молодості працював каменярем на каменоломнях. У 1946 р. був висвячений на священика. У віці 38 років Папою Пієм XII номінований Єпископом-вікарієм, а на 44-му році життя – Архиепископом Кракова. У 47 років стає Кардиналом, а в 58 - Папою.

Папа – всесторонньо освічена, відкрита на потреби Божого люду і Христової Церкви людина. Нам відомі його виступи на театральній сцені, драми, поезії, педагогічна діяльність, численні публікації. Філософ і теолог, поліглот, він об'їхав усі континенти, даруючи братам і сестрам у Христі приятний усміх. Понтифік відвідав більше 120 країн світу, виголосив більше 2000 проповідей. Його апостольські подорожі становлять більше мільйона кілометрів.

Сьогоднішній Папа – це апостол любові. Під час своїх подорожей він іде в

першу чергу до тих, хто своїм тілом і духом символізують розп'ятого Христа. Хворі та нещасні приймають безпосередньо з його рук Євхаристійного Господа і благословення.

Понтифік виступає в обороні людських прав, звертається до голів держав і урядів у справі закінчення військових конфліктів, закликає народи до молитви, примирення, прагне, аби якнайшвидше припинилися кровопролитні війни та експлуатація людини людиною у суспільстві. Папа проголошує мир у всьому світі, невтомно нагадує спільноті народів про належну пошану до кожної людини, незалежно від кольору її шкіри чи раси. У його пастирських обіймах часто опиняються діти – майбутнє людства. Рішучий голос Івана Павла II наполегливо виступає на користь найслабших і беззахисних (*дітей, зачатих у материнському лоні, хворих, до яких застосовують евтаназію*). Святіший Отець щиро зізнається пресі, що кожного дня молиться в намірі охорони життя.

Діми Непорочної

Це він — покровитель молоді та студентів, спроможний на діалог як з інтелектуалами, так і з простими робітниками. Близькі його серцю проблеми жінок, з-під його пера вийшла енцикліка *“Про гідність і покликання жінки”*.

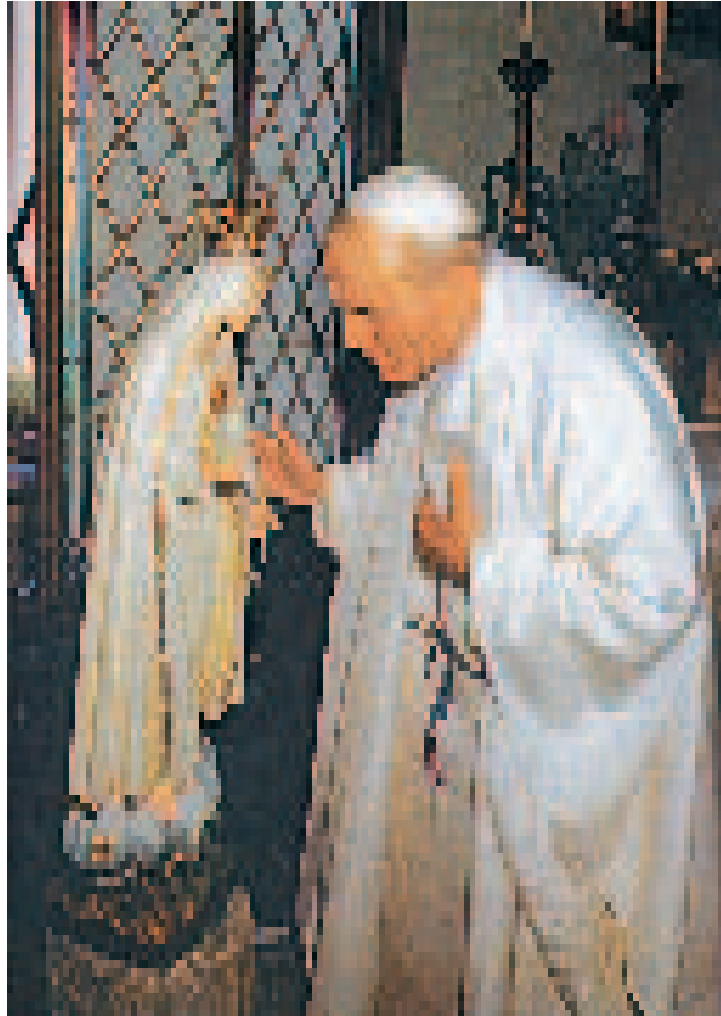
Папа — невтомний робітник у Христовому винограднику. Як і всі інші священники, він іде до сповідальниці, щоби звідти роздавати дар прощення гріхів Божому людові в ім'я Ісуса Христа. Саме Іван Павло II після замаху на його життя (13 травня 1981р.) подав світові приклад, як слід вводити в життя слова Господньої молитви: *“... і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим”*. Це дало змогу турецькому терористові Алі Ахджи поновому глянути на своє життя, оцінити його вартості та покаятися за негідний учинок. Святіший

Отець — неперевершений співрозмовник у бесіді з вірними. Про це свідчать безліч оригінальних світлин, зроблених у найвіддаленіших закутках світу. Одна з них відтворює досить кумедний випадок: африканський хлопчик вирішив подарувати Папі шоколадку. Святіший Отець не відмовився від ласощів, з усмішкою прийняв цей дарунок від свого чорношкірого друга. *“Якщо не станете як діти, не увійдете до Царства Небесного”* (Мт. 18, 3).

У вільний час Папа віддавав перевагу спортові: футбол, каное, гірські лижі, плавання.

З особистого досвіду відомо: понтифік особливо щиро приймав українських студенток у Римі на аудієнції в Папських садах для

богопосвячених. Після того, як одна із студенток розпочала з ним розмову українською мовою, він відразу ж удостоїв доньку України своїми теплими обіймами і батьківським поцілунком. Це була єдина неповторна реакція з його боку поміж сотень інших привітань того ж таки ранку. Такий факт багато про що свідчить. Насамперед про те, що Папа давно носить у серці думку про відвідини нашого краю. Його доброзичливість і прихильність до українців вийшли поза рамки офіційності. Це до нас линуть його знаменні слова: *“Від-*

Святіший Отець перед фігуркою Фатімської Матері Божої

найди свою віру. Відкрий своє коріння. Живи своїми автентичними вартостями, які зробили твою історію славною, а твою присутність на інших континентах - добродією”.

Багато людей пройдуть крізь наше життя. І нам запам'ятаються їхні обличчя. У тій багатогранній Господній мозаїці особливе місце займає обличчя доброго пастиря Івана Павла II — провідника у третє тисячоліття...

с. Володимира Максимів, ЧСВВ

СПОМИНИ З КАТАКОМБ УГКЦ

“Якщо б горе диміло так, як димить вогонь, то димом був би охоплений цілий світ”.

(Рашид Літ. Бату Хана)

Великою радістю були для мене роки навчання в семінарії, але 1945 року ця радість перемінилась у велике горе, що потім переслідувало мене протягом наступних літ мого життя.

Якось 12 квітня цього року отець-ректор А.Бойчук послав мене до Сестер Василянко принести якусь книжку. Дорога до монастиря вела через ринок, а перед ринком стояв кіоск з газетами. Я побачив декілька мужчин, що уважно читали якусь статтю. Продавець кіоску, побачивши мене, молодого юнака у рясі, запропонувала купити цікаву газету, проте я, на жаль, не мав грошей. Тоді вона просто дала мені її, і я, подякувавши, взяв газету. По дорозі почав читати статтю Я. Галана “З христом чи з мечем?”, де автор піддавав критиці Греко-Католицьку Церкву. Цю статтю я показав ігуменні монастиря Йосифі Ісепенко. Вона, прочитавши її, дала мені книжку і відправила до отця-rektora. Коли я прийшов до нього, дав йому прочитати статтю Я. Галана. Отець Авксентій, побачивши заголовок, взяв газету і пішов до Єпископа Гр. Хомишина. Владика, прочитавши статтю, ніби пророк під натхненням Святого Духа, сказав: “Тепер почнуться арешти!”

Страшне передбачення Єпископа Хомишина збулося, бо з 14 на 15 квітня о 23.00 ми почули жажливий стукіт, що долинав з палати Єпископа. Коли ми підійшли до вікна, що виходило на єпископський палац, побачили солдат, які крісами гримали по дубових дверях дому. Стукіт ставав

все сильнішим, його звук розходився по всій вулиці, але двері ніхто не відчиняв. Пригадую страх, який охопив усіх нас, молодих студентів, котрі ще вповні не розуміли, що коїться. Такий же страх охопив інших людей, усі позачинялись у своїх домівках, а вулиця переживала самоту.

О 4-й годині ранку якийсь солдат переліз залізну огорожу, і з подвір'я палацу вибив кругле вікно на сходову клітку, відтак всі солдати зайшли в дім. Через декілька хвилин вивели Єп. Гр. Хомишина, лице якого вкривалося згустками крові. Пригадую той момент, коли солдати по-звірячому кинули його до вантажної машини і поїхали геть.

Усіх нас охопив шалений страх, кожен розумів, що тільки з Богом ми зможемо подолати цю стихію. Наш отець-духівник професор Семеон Лукач цілу ніч молився в каплиці. Так само й ми молили Бога, кожен у своєму куточку.

О 12-й годині отець-ректор отримав повідомлення з НКВД, не розпускати семінарії, а також наказ чекати подальших вказівок уряду.

Десь о 10 годині, до мене прийшов ігумен Редemptористів о. Роман Бахталовський, який був моїм сповідником, і наказав мені негайно збирати свої речі і тікати з семінарії, оскільки я був нелегальним студентом, бо не мав документів (їх у мене вилучило при арешті гестапо). Тому я, не роздумуючи, взяв в'язку своїх речей і пішов геть з семінарії.

З цього дня почалося моє підпільне життя як студента семінарії, потім як диякона, священника, і, врешті-решт, як людини-католика.

Спочатку жив на квартирі у професора біології медичного інституту п. Ростинського. Та з часом отець-ігумен Р. Бахталовський відправив мене у Коломию, у своє рідне місто. Тут ми організували чотири станиці, де священники могли вільно відправляти Св.

Мал. Галини Захаряевич-Липи

Діти Непорочної

Літургію, допомогати вірним підпільної УГКЦ. Такі ж станиці ми організували у Станиславові (чотири). У Коломиї вони були зосереджені в о. Є. Монастирського по вулиці Глінки, п. Наталії Лайко по вул. М. Міцкевича, і у якогось залізничника по вул. Колійовій.

Такі ж центри ми організували в Снятині, Косові, Делятині, Надвірній. У Коломиї також був організований монастир Сестер Матері Божої Неустановної Помочі, з сімома монахинями і духовною наставницею с. Й. Ісепенко.

А вже в цей час до нас доходили чутки, що НКВД шукає священників, які б зобов'язались організувати "ініціативну групу" з переходу греко-католиків на православ'я. Тоді я проживав у отця-прилата Русина в Коломиї. Завдяки йому у мене з'явився паспорт, який він виробив через свою знайому, що працювала у паспортному столі. Пригадую, як до о. Олександра Русина десь у половині травня прийшла телефонограма від отця Пелевецького з вимогою зібрати всіх священників з околиць Коломиї в драмтеатрі на другу годину. Отець Русин виконав наказ о. А. Пелевецького, і на збори прибуло 100 священників з різних деканатів: Снятинського, Заболотівського, Косівського, Делятинського, Ворохтянського, Надвірнянського, Жуківського, Городенського та ін.

На збори прибули о. А. Пелевецький, уповноважений ВР УРСР у справах релігії п. Кучерявий. У драмтеатрі на сцені стояв стіл, покритий червоним полотном. Здавалось, що це не збір духовенства, а чергове засідання компартії. На сцену вийшли вищезгадані делегати, а з ним і о. Русин. Почалися збори. Першим виступив о. А. Пелевецький, представивши Кучерявого, який заявив, що єпископи УГКЦ арештовані за співпрацю з фашистами, йде слідство, вони будуть засуджені, а УГКЦ – ліквідовано. Це чимось нагадувало пророцтво Христа: "Вдарю пастиря, і вівці розбіжаться". "Ми організовуємо "ініціативну групу" з переходу на православ'я, – продовжував виступ Пелевецький, – а хто не перейде, той буде арештований". Почувся протест із залу декана Заболотівського о. М. Сулятицького: "Я народився католиком, ним і помру. Віра в мене – не одежина, яку можна міняти щодень, а тому не підпишу православ'я. І нехай радше помру, аніж зраджу свою віру". "Вас арештують", – викрикнув Пелевецький. "То буду арештований", – відповів він і пішов геть.

Другим виступив декан Снятинський о. Оренчук: "Я поділяю думку о. Сулятицького і теж не підпишу православ'я", – сказавши це, вийшов вслід за о. Михайлом.

Потім підвівся декан Жуківський о. Д.

Грабець. Сказав кілька слів про віру, про Бога і заявив, що нашої Церкви не зрадить.

Після нього виступив о. Ю. Мелимука, парох села Островець, який тоді був ще зовсім молодим священником. З його уст злетіли героїчні слова: "Віра для мене – основа життя, я не зраджу її".

Потім почувся голос о. Винничука, якому тоді було 90 років: "Я прожив у цій вірі 90 літ, скільки мені ще тут жити? Хочу піти до Бога із чистою душею, хочу побачити Його як священник, а не як Юда". Взяв свою палицю і вийшов із залу.

Далі виступив о. Пелевецький: "Отці! – сказав він грізно, – більшість із вас є celibатами, а celibат було запроваджено насильно. Російська Православна Церква дозволяє вам одружуватись! Зробіть правильний вибір!"

В залі зчинився шум. Велика кількість священників ринула до сцени, щоб поставити свій підпис за православ'я. Я донині не можу зрозуміти тих священників. "Чому?" – питаю себе, але відповіді так і не чую. Можливо, Господь не дав їм такої віри, як дав тим, що життя своє поклали за Церкву Христову, а можливо, не покликав їх серед покликаних.

Тим часом арештували священників, котрі відмовились підписати православ'я, особливо тих, що виступили тоді на зборах. Арештований не був лише о. Винничук з огляду на поважний вік, але кинули за ґрати його сина, який був сотрудником батька.

Після зібрання я разом з о. Русином і о. Пелевецьким пішли на обід. За столом сиділи ми троє і дружина о. Олександра Русина. Настрій був гнітючий. Після довгих намагань завести розмову о. А. Пелевецький сказав: "Ось висвяtimo цього молодика і дамо йому парафію, яку тільки захоче". А я відповів: "Елей же грішного да не намастит голови мою" (Пс. 140). На ці слова Пелевецький кинув з рук виделку, посинів від злості, отець Русин теж побілів, а пані їмосць встала й пішла на кухню. Я продовжував обідати, а після обіду покинув дім о. Олександра.

Через кілька днів я зустрів о. Бахталовського, і ми написали летючку під заголовком: "Не покланяйтесь богам Ваалові!" Посприяли, щоб кожен священник отримав її.

Тим часом була організована "ініціативна група", яку очолив о. Г. Костельник. За її сприяння вже було арештовано багато священників УГКЦ, а інші лише готувалися до ув'язнень. Усім вже було ясно, що наша Церква мусить йти у підпілля.

Я дуже часто їздив у Львів, тоді ще служив о. Митрополит Климентій Шептицький, який прилучався до нашої діяльності, даючи нам

молодим різні поради. Одного разу запропонував мені висвятитись на священника, написав "litterae dimissoriae" до вірменського Єп. Кайтановича, щоби той висвятив мене на священника. При зустрічі з Єп. Кайтановичем з'ясувалось, що він добре знав мого діда та сказав, що їх чекає те саме, що й нас. Владика провів зі мною восьмиденні реколекції, і потім висвятив мене на піддиякона. Була у мене надія, що найближчим часом стану дияконом, а потім священником, але в Божих планах було накреслено іншу схему моєї долі, адже Єп. Кайтановича через два тижні НКВД арештувало. Він помер у таборі як святий і мученик за Христову віру на руках о. Богдана Геврича.

Мені залишалася підпільна робота. Ми з отцем Бахталовським написали другу летючку під назвою "З нами Бог" і найближчим часом розповсюдили її між ще неарештованими священниками. Одного разу до нашого підпільного кола закралась ідея: кинути цю летючку в ящик з рушничками і наплечниками отця Пелевецького. Конспіративну справу доручили мені. Я пішов до катедри Непорочного Зачаття в Станиславові, зайшов до захристії, де нікого не було, взяв дві летючки і кинув їх у ящик. Та, на жаль, мене спіймав сам о. А. Пелевецький. Він, нічого не кажучи, взяв їх і почав читати. Коли прочитав, то з криком вигнав мене із церкви. Потім перед "собором" 46-го року о. Пелевецький застерігав священників: "Стережіться цього василіянського "пуплішка".

Через деякий час у нас виникла думка повідомити Святішого Отця про стан Греко-Католицької Церкви в Україні. Ми багато думали і вирішили, щоб я поїхав до Польщі, оскільки народився у Кракові, а звідти передав листа, написаного отцем Р. Бахталовським французькою мовою, до Рима на адресу Папи, а якщо ні, то до Ватикану мав їхати я. У листі йшла мова про "ініціативну групу", про її організаторів отців Костельника, Пелевецького та Мельника, про хвилю арештів наших греко-католицьких священників. Ми просили Папу Пія XII зарадити у такій великій біді, яка спіткала нас.

Таким чином, я зв'язався з польськими домініканцями і мав разом з ними вирушити до

Кракова. Та сталося нечуване лихо, що спіткало мене у Львові по вул. Потоцьких, бо за день до від'їзду НКВД арештувало мене разом з листом, адресованим Папі Пієві XII. Після арешту мене посадили у тюрму по вул. Лонцького. Три дні я чекав на початок слідства, якого не починали, доки не переклали листа на російську мову. Слідство вів слідчий Фьодоров – людина надзвичайної жорстокості й пихатості. За те, що я не хотів сказати, що Католицька Церква "проститутка", він побив мене до втрати свідомості і за ноги, немов мішок із сміттям, відволік до камери.

Пригадую той жахливий момент, коли він кинув мене до камери із щурами, які без кінця лазили по моїй голові, по цілому моєму тілу, до нестерпності кусаючи, де попало. Від них не було ніякого порятунку: не було ні палиці, ні сили від них відбиватись. Та, на щастя, другий слідчий, на прізвище Тюрін, витягнув мене і поселив у звичайній камері. 1946 -го року Міністерство Внутрішніх Справ прислало повідомлення, привезти мене до Києва на слідство. Цього ж часу я в супроводі трьох працівників НКВД виїхав до Києва. Їхали ми у столипінському вагоні, і на станціях у поїзд сідали студенти, робітники, старші люди. Троє молодих кадебістів, що супроводжували мене, взяли до себе якихось молодих дівчат. У веселій компанії почалась п'янка,

гуляння, забави. До мене підійшла дівчина із цієї компанії, між нами зав'язалась розмова. Я розповів їй, що посадили мене за УГКЦ, і виявилось, що вона — римо-католичка. Трохи поспівчувала мені, розділила зі мною моє горе і десь перед Києвом зійшла з поїзда.

Після прибуття у Київ почалося слідство. Та при слідстві з'ясувалось: кудись зник лист, адресований Папі. Я не впевнений, але думаю, що викрала його моя співрозмовниця по дорозі до Києва, адже пригадую, як розповідала вона мені, що вчиться в університеті на лінгвістичному факультеті. Отож, добре знала французьку мову, зрозуміла зміст цього листа і, змилосердившись наді мною, викрала його у НКВД-істів. І сьогодні, коли з цього часу сплило чимало літ, я засилаю до

Господа молитви за цю незнайомку. Слідство в Києві вів слідчий Дубок, який допитував Митрополита Й. Сліпого та всіх греко-католицьких єпископів і священників, які сиділи в Києві. Відзначався неабиякою жорстокістю, всіх безпошадно катував аж до непритомності. Яюсь пригадую, як він вихвалявся переді мною, що це він вбив Єп. Хомишина. *“Яким чином?”* — запитав я. Тоді Дубок відповів: *“Я бив його до непритомності за кожним разом, коли він на запитання: “Чому виступаєш проти комунізму?” — відповідав: “Виступаю і буду виступати”.*

Коли він вів мою справу, найбільше цікавився листом до Папи. Особливість його слідства полягала в тому, що на допиті він брав енцикліку Папи Пія XII проти комунізму, виписував з неї цілі абзаци й заповнював документи мого *“зіння”*. Потім за допомогою фізичної сили наполягав, щоб я це підписував.

Друга специфіка його слідства: завжди на аркуші паперу залишав багато місця перед місцем підпису, щоб заповнити його потрібними йому звинуваченнями.

Таким чином, моя думка на слідстві ролі не грала; був потрібен мій підпис, який я завжди відмовлявся ставити.

І так справа тягнулася кілька тижнів: при черговому допиті я відмовлявся з ним розмовляти, оскільки дані слідства він фальсифікував, і все робив на свій лад. Тоді він поскаржився прокуророві з нагляду. Мене викликали на розмову із прокурором Павловським. При розмові я розповів йому, яким чином проводиться слідство, і він пообіцяв мені, що слідчий Дубок більше не вестиме моєї справи.

Одного разу на допиті слідчий виявив відсутність сигар, без яких не міг жити. Він наказав мені вийти у коридор і дивитись у вікно, що виходило на внутрішню тюрму. Стоячи біля вікна, вдалині по коридору я почув тріскання пальців. Наглядач попереджав, щоб усі дали дорогу, бо когось з арештованих ведуть на слідство. Все ближче і ближче чувся звук ходи, досить знайомої мені. І тут я побачив постать Митрополита Й. Сліпого, який у супроводі наглядача йшов на слідство. Я вмить схилив голову, привітався з ним,

а Митрополит поблагословив мене на майбутні терпіння. Тоді наглядач вдарив мене по голові, я знепритомнів; прийшов до тями аж у слідчому кабінеті, коли слідчий Дубок лив на мене воду. Потім лікарі виявили, що від сильного удару в мене стався струс мозку.

Замінивши мені слідчого Дубка, призначили іншого, на прізвище Майоров. Він виявився досить гуманною та культурною людиною. Після довгого слідчого процесу замінили попередню статтю 54/6, яка звинувачувала мене у шпигунстві на користь Ватикану, на іншу - 54/20, яка звинувачувала мене у намаганні змінити Батьківщину.

Моє звинувачення звучало так: *“Антирадянського настрою, не хотів жити в СРСР, не хотів підписати православ'я, хотів виїхати за кордон”.*

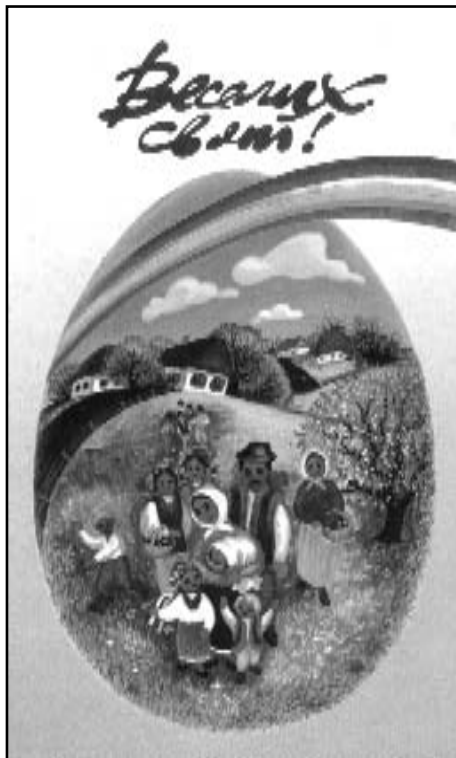
І так у мої 24 роки я вже жив із призначеним звинуваченням. Слідчий, що зачитував мені його, довго з жалем дивився на мене і мовчав, а накінець, прощаючись зі мною, сказав: *“У мене такий же син, як ти. І він таких же поглядів. Що з ним буде, не знаю?”*

14 жовтня 1946 року мене викликали в суд. Суд засудив мене на 11 років ув'язнення і 5 років заслання. Оразу із залу суду мене повезли у Лук'янівську в'язницю, де закрили у 45-ій камері. Тут я зустрівся із єп. Йосафатом Коциловським, із сином полковника Дмитра Вітовського Ігорем Вітовським, якого згодом розстріляли, із

полковником Бізанцом, в якого теж була вища міра покарання, із Вільгельмом Габзбургом. Всього нас було 60 чоловік, більшість з яких смертники.

У камері я ближче познайомився з Владикою Коциловським, з ним ми пройшли фундаментальну догматику, провели 8-денні реколекції. 31 грудня 1946 року він висвятив мене на диякона, а 1 січня 1947 р. Преосвящ. Й. Коциловський мав висвятити мене на священника. Та, очевидно, тоді ще не прийшов мій час служити Богові в священничому стані, бо через донос мене забрали з цієї камери і заслали у робочий табір, хоча був дистрофіком і важив 39 кг. Владика Коциловського перевели в інвалідний табір, де він помер 1948 року після важких допитів і жорстоких знущань.

Мене послали працювати у поліклініку заводу

“Червоний екскаватор”, де я виконував роботу терапевта; тут працювали арештовані.

У лютому 1948 року мене викликали в особливий відділ і сказали, що я відправляюсь у Вяттабір Кіровської області. Їхав туди цілий місяць. Коли приїхав у табір (на 13 пункт лісопавалу), працював лікарем у відділі дистрофіків, а також був черговим на кухні і лісопавалі. Так тривало до 1949 року, а 1 грудня нас відправили у Караганду на розбудову міста. Там я працював у туберкульозній лікарні, мав 90 хворих. Разом зі мною працював доктор М. Школа, колишній працівник однієї з київських лікарень. Працюючи біля хворих на тубер-

кульоз, я захворів туберкульозним мінінгітом, Усі надії на життя в мене вже були втрачені, особливо коли захворів ще й туберкульозом легень, а в 1953 році – туберкульозним спонделітом. Тому був змушений півтора року лежати у гіпсі і 7 років носити ‘орсет. Два рази мені робили операцію на хребет, на щастя, робив ці операції кваліфікований лікар, професор Московського інституту М. Колесніков, колишній Міністр охорони здоров’я СРСР, якому було присуджено 25 років тюрми...

о. Петро Герилук-
Купчинський, ЗСД

(Продовження у наступному номері)

Поетична сторінка

ПРОЩА

***

Дякувати Богові й за те,
що душа мужніє і росте,
що на цьому світі, як рідня
ще для неї пташка і щеня,
що тягар не тисне й не пече –
дерево підставило плече,
дерево взялося піднести
по дорозі клунки і хрести.
Несемо... Зсувається земля.
У ясині плаче немовля.
Небо - золота епітрахіль,
але ні царів, ні пастухів,
тільки осяває херувим
потойбіччя мертвим і живим.

Неоніла Стефурак

Діти Непорочної

Церква Св. Йосафата на порозі третього тисячоліття

Хто любить свою Церкву, Церкву правдиву, Петрову, за яку помер св. Йосафат, той бажає їй якнайкращого розвитку у майбутньому тисячолітті. Без сумніву, Божої допомоги й благодаті, дарів Святого Духа їй не забракне, бо коли Господь приходить з допомогою у звичайних справах, то, тим паче, поспішить посприяти спасінню душ, відкуплених Кров'ю Господа Ісуса.

У цій статті маємо намір накреслити деякі моменти, що, напевно, сповнять нашу Церкву життям. Вона яснітиме істинним надприродним духовним життям та апостольською ревністю, поширюючи Боже Царство на землі.

Передусім слід шукати Божого Царства, а все інше додасться. Це насамперед стоїть тих, що відповідають перед Богом і Церквою за овець. На першому місці повинні стояти духовні проблеми

та питання. Уже цілком негарно і негідно християнинові увесь час тільки нарікати на дочасне й проминаюче. Навіть у Церкві частіше чуємо про потребу мамони, аніж вимогу справжніх плодів покаяння, без яких немає спасіння. Церква ніколи не досягне досконалості, якщо не пристосується до Нагірної проповіді Христа *“Блаженні вбогі...”* Тоді, коли Церква була бідна та гнана, у катакомбах, лісах, підпіллі, вона подобалася Богові, притягала людей до віри та плекала героїв святості.

Коли Церква, головою якої є Христос, не стане подібною до Нього, тоді всі її зусилля зведуться нанівець. Він не тільки говорить: *“Мене переслідували, і вас будуть переслідувати, але й: Я не мав де голови прихилити, і ви маєте таким чином перебувати на “землі”*. Хто пильно вивчав історію Церкви, той, напевно,

помітив, що протестантський прорив Лютера, Кальвіна та Цвінглі стався саме тоді, коли надуживали відпустами на побудову собору св. Петра у Римі. Словом, доки ми особисто і колективно не зречемося усього, навіть самих себе, не зможемо стати Христовими учнями і не зуміємо в третьому тисячолітті виконувати роль справжніх членів Вселенської Церкви...

По-друге, нам слід позбутися так званого церковного *“талмудизму”*¹. Ми аж надто часто спостерігаємо, що сьогодні у Церкві не завжди шукають добра для людських душ та справді надприродного життя, а полюють на те, аби часом хтось не переступив букви закону. Навіть не закону, але, як кажуть, *“бо так заведено”*. І ці приписи *“талмудизму”* не одну душу відганяють від Христової отари й зводять на манівці. Людей вірних, щирої,

доброї волі, вони роблять байдужими до Божого Царства.

“Талмудизм” глибоко вріс у нашу Церкву. Як не використаєш такого-то слова, анафема тобі. Тоді ти грішиш непослухом і робишся “лефевристом”. Не станеш до Святого Причастя, його не отримаєш. Невже східний канон вартує більше, аніж саме Тіло Господа Ісуса? Апостоли на першій Службі Божій Христа, напевно, ані не підходили, ані не стояли, а сиділи чи лежали при столі. І такі були вже тоді “непослушні!”

До “талмудизму” треба також зарахувати бездумне і нерозважливе мавпування “католицького Заходу”. Усе, що

тільки звідти з’явиться, вартує твердої валюти. І хоча ми такий творчий, співучий народ, та все ж співаємо малопоетичні й немелодійні твори, що їх люди дуже влучно назвали “протестантські пісні”. Вже найвища пора порвати з “талмудизмом” і мавпуванням! По-третє, аж надто сьогодні посиляються на Біблію. Ну, нехай! Але те, що найважливіше в ній, відкидають і занедбують. А осердя Євангелії – це Євхаристія. Та ба, усе подекуди робиться, аби вірні Її не мали. Замало Служб Божих відправляється у неділі й будні дні, бо “талмудизм” не дозволяє. Сповідальниці у церквах порожні, і треба вірним добре натрудитись, щоб бодай раз у

рік висповідатись. А претензії аж до патріархату “возносяться”. Не забудьмо: кожна релігія має за центральну точку – жертву, і її, Євхаристію, мусимо передусім почитати. З такими намірами нам вступати в третє тисячоліття. Цього прошу і благаю в Бога, Богородиці та людей доброї волі!

О. Василь Зінко, ЧСВВ

¹ Талмудизм – термін, який позначає юдейську традицію тлумачення біблійного тексту. Талмудисти часто міняли букви Тори, змінювали розміщення слів, відтак одержували необґрунтовані висновки. У даній статті вживається у значенні надмірного формалізму.

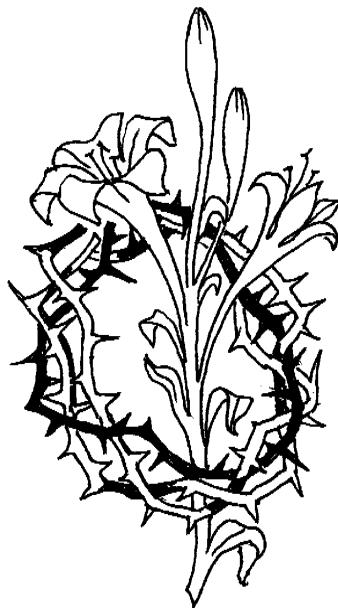
Поетична сторінка

ПРОЩА

***

На цій землі,
де у багнюці перла,
де кожен або жертва,
або кат,
молюся за живих
і за померлих...
На шиї – хрестик.
Вервиця в руках.

На учті цій,
де машкара на лицах,
де кожен як не блазень,
то позер,
здогадуюсь, що я не гість,
а жниця.
І слово загартую,
як серп.

***

Негоду перечікую у храмі.
В минуле поринаю і молюсь.
Ні фарсу, ні трагедії, ні драми -
здається, вже нічого не боюсь.
Вже не кажу: “Який цей світ
захланний!
І божевільно-юний, і старий...”
Повільно визирую з-під уламків
своїх дитячих відчайдушних мрій.
Повільно піднімаю забороло.
Меча і списа кидаю в траву...
Ну от і все.
Сама себе зборолла.
Перемогла... І наче не живу.

Неоніла Стефурак

“Брати” та “сестри” Господні

Місяць березень в особливий спосіб у Католицькій Церкві присвячений св. Йосифові. В цьому місяці, а саме 19 березня, римокатолики святкують великий празник – св. Йосифа-покровителя Католицької Церкви. Свята Церква прославляє св. Йосифа як земного опікуна Господа нашого Ісуса Христа та нареченого їй мужа Пречистої Діви Марії. Цієї гідності св. Йосиф був удостоєний з волі Бога Отця, Який хотів, щоб Його Синові, коли стане людським дитятком, не бракувало повноцінної батьківської любові, ласки та опіки. Виходячи з цього великого поклонання св. Йосифа – бути земним опікуном Ісуса, величаючи гідність Богоматеринства Марії, св. Католицька Церква незмінно навчає, що Марія та Йосиф становили дійсне й дівиче подружжя та все Своє життя зберігали непорочність як вияв Своєї цілковитої посвяти Богові.

На жаль, ще з перших віків християнства не бракувало тих, які вважали це вчення св. Церкви безпідставним. Так, у 380 році Гельвідій, освічений мирянин, у Римі, пише твір, в якому заперечує збереження дівицтва Марією після народження Ісуса Христа. В 383 році св. Ієронім спростовує тези Гельвідія в своєму творі *“Adversus Helvidium de Mariae virginitate perpetua”* (*“Проти Гельвідія про завжди дівицтво Марії”*). Сьогодні послідовниками Гельвідія можна назвати деяких протестантів та раціоналістів, які, супроти католицького вчення, завжди заперечують дівицтво Марії та Йосифа, наводячи як аргументи місця із Святого Письма, де згадуються так звані “брати” і “сестри” Ісуса¹. Так у біблійному лексиконі, виданому протестантськими богословами Фройдом Рінекером та Герардом Майєром, читаємо: *“Життя Марії від Благовіщення*

до втечі в Єгипет було повністю присвячене Її дитяткові, Синові Божому. Після повернення з Єгипту, Вона стала вільною для сповнення подружніх обов'язків з Йосифом, якому народила ще чотирьох синів і кілька дочок (Марк 6,3)². Отже, Ісус зростав у колі багатодітної сім'ї. Або ще одна цитата з біблійного довідника Геллея: *“Хто були “брати” та “сестри” Христа, про котрих згадується в Матвія 13, 55-56 і в Марка 6,3?”* Чи були вони дітьми Марії? А може, дітьми Йосифа від першого шлюбу? Пряме значення слів у цих уривках Писання вказує на те, що це були рідні діти Марії. Цієї думки дотримується більшість [звідкіля ці дані?⁴] дослідників Біблії. Ця думка підтверджується у Луки 2, 7, що *“Вона породила Свого Сина первородного”*. Чому “первородного”, якщо не було інших дітей?”.

Звернемося тепер до контраргументів католицьких екзегетів. “Первородним” в юдеїв називався також і єдиний син. Святий Ієронім наголошує у вищезгаданому творі на тому, що “первородний” не означає тільки те, що після нього народжуватимуться ще інші, але й те, що перед ним ще ніхто не народжувався. Сам титул “первородний” вказував на особливі права та обов'язки. У Посланні до Євреїв 1,6 Син Божий називається “первородним”.

Як непрямі докази того, що “брати” Ісуса не були його рідними братами, багато екзегетів називають такі місця в Новому Завіті:

Лука 2,41-52 (багатодітна жінка не могла би брати участь у прощі); Марко 3, 31-35 та Йоан 7, 2-5 (читаючи уривки з Євангелія Марка та Йоана, важко собі уявити, що йдеться про рідних братів Ісуса; особливо, виходячи з Йоана 7, 2-5, можна

смівливо припустити, що в Ісуса не було молодших братів, бо поучення старшого брата з боку молодших братів було тоді в юдеїв неприпустимим).

Старших братів у Ісуса не було з огляду на Матея 1,23: “Ось, Діва матиме в утробі й породить Сина...”, Луки 1, 27 та 2, 7: “І Вона породила Свого Сина первородного”.

Окрім Ісуса, більше ніхто не називається “Синоном Йосифа” чи “Синоном Марії” (див. Лк. 3, 23; 4,22; Йо. 1,45; 6,42; Мрк. 6,3).

Віддання Марії Ісусом в опіку улюбленого учня є зрозумілим тільки тоді, якщо Ісус був єдиним сином Марії та Йосифа.

Виходячи із загальновідомого факту, що в юдеїв слово “брат” чи “сестра” часто вживалося в ширшому значенні⁵, деякі екзегети висунули ось яку гіпотезу щодо згаданих “братів” та “сестер” Господніх: з II-го розділу Євангелія від Луки можна припустити, що Йосиф помер рано. В такому випадку, зазвичай, Марія повинна була б віддати Себе з Дитятком в опіку найближчих родичів. Цілком ймовірно, що дехто з цих родичів згадується в Євангеліях як “брати” чи “сестри” Господні.

Традиційне тлумачення Луки 1, 34 (“Як же воно станеться, коли Я не знаю мужа?”) робить висновок з цього запитання Марії, що Матір Ісуса не тільки була дівою до народження Ісуса, але й мала намір залишитися завжди дівою, бо, інакше, її слова були б не зовсім зрозумілими та доречними. Як каже св. Августин: “Навіть якщо б Вона [Марія] тільки сказала: “Як же воно станеться”, — і не додала б, — “Коли Я не знаю мужа”, тоді Вона, напевне, не питала б, як Вона, жінка, може народити Сина Божого, якщо би, віддаючись, не мала б наміру залишитись дівою”.

У Матея 1, 18 (“Перед тим, як вони зішлись”) та Матея 1, 25 (“Та не спізнав її, аж поки породила Сина”) йдеться лиш про те, що Йосиф не спізнав Марії до народження Ісуса, і зовсім не означає, що спізнав її опісля. Частки “поки” й “доки”, “по” і т.п. часто використовуються в Святому Письмі для означення того, що відбулося чи не відбулося до визначеного часу, не кажучи вже про те, що буде опісля і з цим взагалі не пов’язане. Буття 28, 15: у своєму сні про небесну драбину Яків чує слова Господні: “Оце Я з тобою, і берегтиму тебе скрізь, куди підеш, і поверну тебе назад у цю землю, бо не покину тебе, поки не виконаю того, що Я тобі обіцяв”.

II Самуїла 6, 23: “І не було в Міхалі, дочки Саула, дітей аж по день її смерті”.

Св. Ієронім у вищезгаданому творі наводить нам й інші місця зі Св. Письма, а саме: Мт. 28, 20: “... Отож Я з вами по всі дні до кінця віку”. Хіба залишить Христос Своїх учнів після того, як настане кінець віку (світу)?”

Псалом 110, 1: “Сказав Господь Владиці моєму: “Засядь праворуч мене, доки не покладу ворогів твоїх тобі підніжком”.

Думка про те, що Йосиф мав дітей від першого шлюбу, безпідставна, бо походить з апокрифічної літератури, зокрема з протоевангелія Якова (8,3; 9,2 й інші.), яке в даному питанні взагалі не претендує на історичне джерело.

До речі, хоча в наш час більшість протестантів як консервативного, так і ліберального напрямків завжди заперечують дівицтво Марії, все ж хочеться нагадати, що Лютер, Цвінгль та й взагалі старе лютеранське богослов’я, завжди визнавали дівицтво Марії. Так, у т. зв. Смалькальдійському Збірнику (Articuli Smalcaldici P.I, Art. 3)⁶ читаємо, що Син Божий став людиною “від Святого Духа, без співучасті чоловіка зачатий та чистою, святою й завжди дівочою Марією народжений” (“*ex Maria pura, semper virgine*”).

На кінець хотілося б заради об’єктивності додати, що виходячи лише з самих текстів Євангелія, жодна екзегеза не може однозначно відповісти, кого ж насправді мали на увазі євангелісти, згадуючи так званих “братів” та “сестер” Ісуса. Проте, опираючись на святу Традицію, твори святих Отців, завжди пам’ятаючи про велике покликання Марії та Йосифа, свята Церква, ведена Св. Духом, а – отже, непомильна, навчає, що Марія, “повна ласки”, як і Йосиф, “праведний чоловік”, усе Своє життя залишалися дівичими, повністю присвятивши Себе Ісусові та Богові.

Богдан Підлисецький

¹ Див. Мт. 12, 46; 13, 55; Мрк. 3, 31-35; 6,3; Лк. 8, 19; Йо. 2, 12; 7,3; 7,9; Діяння Апостолів 1,14; 1 Кор. 9,5; Гал. 1,19.

² Lexikon zur Bibel, 1998, R. Brockhaus Verlag Wuppertal, 1. Sonderausgabe, S. 1029-1030.

³ Укр. видання, ст. 418,

⁴ Примітка автора.

⁵ н-д: Лот згадується як брат Авраама, хоча був його племінником; теж саме можна сказати про Лавана та Якова (Див. Бут. 14, 16; 24, 48; 29, 12; 15).

⁶ Articuli Smalcaldici – збірка (статті) лютеранського віросповідування, написана Лютером у 1536 році (т.зв. “Догматичний заповіт Лютера”).

⁷ Див. BSLK 414, Die Bekenntnisschrift en der evangelisch - lutherischen Kirche. Видав Німецький євангелістський Церковний Комітет, Gottingen, 10.Aufl, 1986.

ІСУС НЕСЕ ХРЕСТ НА ГОЛГОТУ

(П'ята П'ятниця Великого посту)

Ванда Мальчевська (1822 - 1896), відома візіонерка, у своєму духовному житті зазнала рясних Господніх ласк. Наш Спаситель для особливого почитання семи П'ятниць Великого посту показав Ванді у візіях Хресну Дорогу Своєї Муки.

“Великий Піст, – пише вона, – завжди справляв на мене велике враження, бо нагадував мені про муку Наймилішого Спасителя. Участь у Хресній Дорозі в храмі проймала мене аж до глибини душі. У рік, коли почула пісню “Висить на Хресті Господь, Сотворитель неба”, несподівано постала перед Хрестом... вдивилася в очі Розп'ятого і сердечно зітхнула: “Господи, дай мені і всьому народові ласку, щоб Твою муку в живих образах мали перед очима, розважали її в зібраності духа та співтерпіли з Тобою з любові до Тебе, аби пізнати безмір гріхів та їх огиду... щоб збудити в собі сердечний жаль за них... аби обмити й освятити наші душі! О Ісусе! Притягни нас до Себе і дозволь увійти у Твої Рани. На це прохання Ісус відповів: “Просиш, то й отримаєш. Щоп'ятниці від 3-ої до 4-ої години після обіду братимеш участь у Моїх терпіннях. Скажеш священикові, родині, щоб були тут присутні, бо Я за всіх терпів і в тому часі усіх під Хрестом згромаджую”. Коли надійшла перша п'ятниця, – згадує далі Ванда, – зближалася третя година, й мене охопила дивна сонливість, я непритомніла й змушена була піти до своєї спальні. Не роздягаючись, впала на ліжко, тіло зробилося наче мертвим. А душа – навпаки: бачила усе, що відбувалося, і чула, що говорив Господь Ісус...”

Пропонуємо нашому читачеві візію на п'яту П'ятницю, яку отримала Ванда Мальчевська від нашого Спасителя для особливого почитання семи П'ятниць Великоднього посту.

“Нині я була на вулицях Єрусалима, по яких Господа Ісуса вели на Голготу. Скрізь бачила збіговисько людей, котрі прибули з різних сторін на святкування Пасхи. Ім'я Господа Ісуса було відомим. На Його науки зусібіч гromадився люд і користав з чудесних зцілень і помноження хліба. Посеред тої безлічі народу бачила багатьох, що плакали, бо цього добротинця, Ісуса з Назарета, засуджено на розп'яття.

На одній із вулиць знаходився дім побожної невісти Вероніки, яка з самого початку публічних виступів Ісуса пристала до Нього як вірна і послідовна учениця. Коли ж Ісуса заарештували, вона залилася сльозами, чекаючи слушної миті, щоб ще раз з Ним побачитися, почути ще якесь слово і попроситися. Молилася, аби Господь Ісус

проходив біля її дому. Молитву її було вислухано. Вероніка з нетерпінням очікувала на вулиці. Я чула, як вона молилася: “Ісусе найдорожчий, якщо людська злоба засудила Тебе на

такі муки, якщо повинен померти, благаю Тебе, дай мені ласку з Тобою попроситися й отримати від Тебе благословення”. Коли ж наблизився загін, що супроводжував Ісуса, відважно вибігла, швидко клякнула перед Господом Ісусом і з тихим сердечним плачем подала Йому чисту білу хустину (вона зберігається у Ватикані в соборі св. Петра, її показують щороку у Велику П'ятницю), аби витер Своє Обличчя, залите кров'ю і сльозами. Господь Ісус, тримаючи лівою рукою Хрест на рамені, правою взяв хустку, протер Обличчя і, віддаючи її Вероніці, промовив:

“Благословляю тебе за цей милосердний вчинок”, – та пішов далі. Вероніка, відступивши, розгорнула хустку і з великою радістю побачила на ній чудесним чином відбите Обличчя

ча Божественного Спасителя. Я бачила, як вона радісно заплакала, як ту найдорожчу пам'ятку від улюбленого Вчителя цілувала, перед розкладеною настолі клякала і палко молилася, а опісля з великою шанобою її склала, скропила пахучим олієм і сховала у скриню.

“О щаслива невісто, - промовила, - ти володієш таким скарбом, будеш у нього вдвлятися і пригадувати Господа Ісуса в передсмертній годині. Через тебе усе християнство буде щасливе, бо з тієї хустки дозволиш змалювати образи та їх розповсюдити посеред католицького люду”.

Далі на тій же вулиці біля виходу з міста бачила громаду жінок з дітьми різного віку, які з самого ранку чекали на Господа Ісуса, щоб з Ним попрощатися, почути якусь науку, подякувати за отримані блага й попросити благословення для дітей. Бачила, як воїни хотіли відтіснити жінок з дітьми, але рішучий вигляд останніх примусив залишити їх у спокої. Коли Ісус наблизився, підійшли до Нього. Важко описати ці миті... сцена дуже болюча та зворушлива. Матері брали на руки маленьких дітей і підносили їх угору, промовляючи: *“Бачиш, моя дитино, того В'язня, що несе Хрест? Це Господь Ісус, котрий тебе зілжив від хвороби... на колінах тебе нестив, цілував і пригортав тебе до грудей Своїх і говорив, що таким належить Царство Небесне... За те, що Господь Ісус був такий добрий, що ми почали горнутися до Нього, наставники вирішили Його знищити, боялися, аби цілий народ не пристав до Нього. Дивіться, діти, як ті злочинці закатували Спасителя, тягнуть Його на Голготу, щоб там прибити до Хреста, котрий наказали Йому нести.”*

Важка була ця мить, коли всі діти разом з матерями, а було їх близько 500, почали плакати й кричати: *“Звільніть Ісуса, не вбивайте Його... за ту несправедливість кара Божа впаде на вас і ціле місто...”* Від цього дитячого плачу багато з натовпу почало плакати, навіть в очах деяких воїнів заблестіли сльози. Одні лише фарисеї залишалися незворушними і почали виганяти плачущих з дороги, а Христа підганяти далі, бо наближалася Пасха.

... Ісус Христос звернувся до матерів з дітьми: *“Не плачте наді Мною, бо муку і смерть на Христі прийняв з волі єдиного Бога у Св. Тройці. Тож дозволив Себе арештувати, катувати, померти на Хресті для вашого спасіння... для знищення ваших гріхів і для винагородження Божій справедливості за всі кривди, завдані Богові грішниками цілого світу. Плачте над собою і вашими синами, якщо з муки Моєї не скористаєте й покути не чинитимете. Як Я не повернуся тією дорогою, котрою йду, так ви з синами своїми покиньте давню дорогу гріха і беззаконня, а йдіть дорогою новою, яку Я показав. Хто йде за Мною, не ступатиме в темряві, бо матиме світло життя. Тих милих дітей, котрих Я не раз благославляв і навчав, а тепер бачу заплаканими, благословляю, щоб Св. Дух зійшов на них і чинив їх палкими проповідниками та мужніми захисниками Євангелії. Благословляю і вас, матері, за старання виховання дітей, за прищеплення засад віри, за любов до Мене, а одночасно ж нагадую вам, щоб у подальшому житті ви виконували ті святі обов'язки.”* Я зауважила, що Ісус Христос збирається рушати: випередила Його, впала до ніг і промовила з довір'ям та смиренням: *“Най-*

милостивіший Ісусе, і я також прошу благословення для моєї Вітчизни”. На це Ісус відповів: *“Ти чула, що я говорив матерям з дітьми, подай це у письмовій формі своєму парохіві, нехай він у слушний час розповість про це парафії, а звітти інформація піде далі...”*

Надходять підступні часи. Вітчизна ваша стане вільною від утисків зовнішніх ворогів, але нею опанують внутрішні кривдники. Насамперед старатимуться взяти в свої руки молодь, доказуватимуть, що релігія в школах непотрібна, її можна замінити іншими науками. Сповідь та інші релігійні практики, контроль Церкви над школами – надмірні, бо обмежують самостійність мислення учня. Розп'яття і образи старатимуться усунути, щоб ті християнські предмети не дразнили жидів. Через молодь, позбавлену віри, у суспільстві захочуть впровадити безвір'я. Якщо народ повірить у це, позбавить себе віри, втратить відновлену Вітчизну. Хай же батьки і матері звернуть увагу на школи. Нехай протестують проти усунення релігійних предметів із школи і проти вчителів, які за школу без релігії. Наука без віри не породить ані святих, ані народних героїв. Породить шкідників... Молися за добру християнську школу...” Ісус, поблагословивши єрусалимських матерів з дітьми, промовив: *“Пустіть Мене, мушу йти далі, бо наближається смертельна година кривавої Жертви на Хресті... Збережіть у пам'яті Мої слова”.*

Ванда Мальчевська

Переклад з польської
Оксани Приймак-Васюти

Діти Непорочної

СЕРЦЕ СЕРДЕЦЬ

З точки зору біології слово “серце” означає центральний орган кровоносної системи, ритмічні скорочення якого забезпечують кровообіг. Сучасні талановиті лікарі роблять чудо: замість хворого серця пересаджують здорове. Таким чином стараються продовжити земний вік людини.

Однак кожен із нас має не лише фізичне серце, але й духовне. Тут слово “серце” в більшості культур говорить про духовне багатство людини, про душевні якості, характер – взагалі про внутрішню сутність людини.

Таке значення має назва оповідань італійського письменника Едмунда Аміціса “Серце”.

В літературі, особливо у поезії, зустрічаємо сотні епітетів до слова “серце” – означень, прикметників, дієприкметників. “Золоте” або “кам’яне” серце увиразнюють словесне зображення, подібно як маляр приваблює зір соковитими барвами художнього твору.

Біблія вживає слово “серце”, згідно з духом часу та середовища, майже тисячу разів у переносному значенні, в тому числі близько ста тридцяти разів у Книзі Псалмів. Тематика псалмів торкається різноманітних сторін людського життя та різних виявів, станів, настроїв і почуттів людини. Твори в Книзі Псалмів мають характер визнання;

людина розкриває перед Богом усе те, що знаходиться в її серці.

Серце у Біблії охоплює всі здібності, усі можливості людського духа. Там, по Божому Слову, як звіщено через мудреця, — джерело життя. Серце є осередком свідомої, розумної та вільної людської особистості, місцем прийняття рішень і таємничої діяльності Бога, який є Володарем цього серця, а не якимось філософським поняттям.

В Новому Завіті “серце”, є також джерелом почуття і думок. Пізнавати й любити — означає те саме.

Як сказав Блез Паскаль: “*Правду пізнаємо не тільки розумом, але й серцем...*”, “*у серця свої закони, яких розум не знає*”.

Літургія також часто вживає образне значення “серця”, — там, де має на думці душу. В такому значенні Церква співає: Sursum Corda, - Habemus ad Dominum (Вгору Серця, — Піднесемо їх до Господа).

У деяких місцях Святого Письма Старого Завіту Богові також притаманні відчуття людського серця. Втілений Бог, Христос-людина почав любити людей

“чоловічим серцем”. Серце Ісуса є суттю Його особистості, а не лише фізичним органом тіла. В Серці Сина Бог Отець ввійшов у зв’язок з цілим створінням, а особливо з людиною, бо вона найбільш спрагла досвіду Божої любові.

Євангелист Йоан мав щастя спочити на Христових грудях і відчув биття Його Серця. Коли він брався описувати любов Господа Ісуса до нас, людей, написав лиш ці короткі слова: “*Полюбивши своїх, що на світі, до кінця їх полюбив*” (Йо. 13, 1). Він бачив розп’яту Любов, бачив

це “до кінця”, коли солдат пробив Ісусовий бік списом, і з рани витекли кров і вода.

Сам він, як наочний свідок пробиття Серця Ісусового, посилався на такий вірш з Біблії: *“Споглядатимуть на Того, кого проколюли”* (Йо. 19, 37). І справді: дивиться Церква, людство дивиться, цілі покоління намагаються зазирнути у таємницю Серця Розп'ятої Людини, яка була і є Божим Сином, аби переконатися, що Бог є любов'ю, що Христос там, де Його любов, де Його Серце.

Проколений списом бік Ісуса — остання рана, яку Йому завдали на землі. Не додала вона Йому страждань, бо нанесли її вже після Його смерті. Але чи не найбільш важливий релігійний зміст прихований в ній? З пробитого боку Ісуса пливе кров з водою — так, як під час страждання в Гетсиманському саду стікав з Його тіла кривавий піт. Усе це разом символізує джерело християнського життя, злучення двох субстанцій Відкуплення: води хрещення і крові Євхаристії.

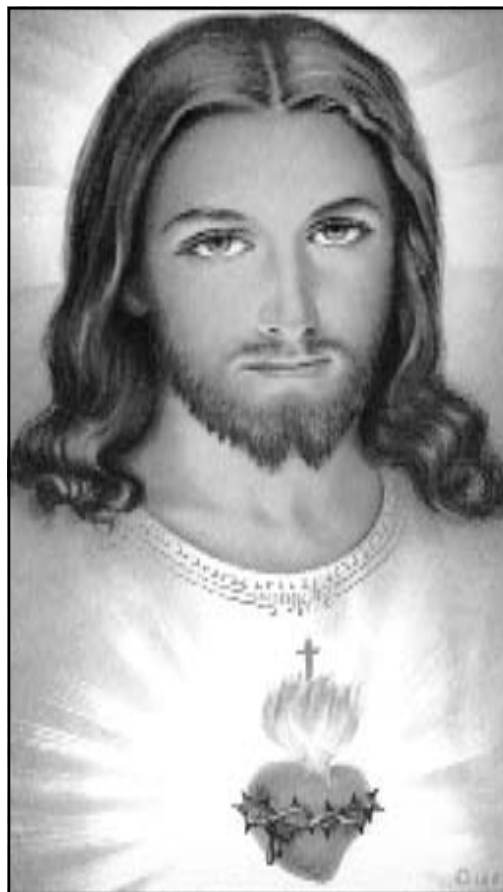

З пробитого Серця Христа зродилася Церква, як з ребра Адама з'явилася його жінка Єва. Так на Хресті, — як стверджує патристична Традиція перших століть — з пробитого боку Христа, Який заснув сном смерті, зродилася Церква, Його Наречена. В реальності Церкву животворяють Вода і Кров, Хрещення і Євхаристія. Конституція Другого Ватиканського Собору про Літургію стверджує: *“Бо з боку Христового, який заснув на Хресті, зродилася для всієї Церкви пречудна Свята Тайна”* (Кл. 1, 5). Таку думку часто розвивають стародавні Отці Церкви. Символіка, приписувана Ісусовому Серцю в першому тисячолітті, знайшла своє глибоке вираження.

Деякі християни, на жаль, відкидають цей символ. Східна Традиція віддає перевагу іконі *“Тайна Вечеря”*, коли Йоан *“був за столом біля грудей”* Ісуса, ніж присутності Йоана на Голготі під час пробиття Ісусового Серця.

Схід не висуває страждань людської природи Ісуса на перший план, але оглядає цю подію більш містично, в поєднанні з Божою славою, з перемогою життя, яке випромінюється з запечатаного Гробу.

Один із сучасних малярів, Антоніо Барберіс намалював образ під назвою *“Серце серцець”*. Посередині картини бачимо постать Спасителя з відкритим Серцем, а поруч скупчився натовп лю-

дей, якому не видно кінця: молоді і старі, чоловіки та жінки, хлопці, дівчата й діти. Всі в молитовному пориві тягнуться до Ісуса, до Його Серця, бо саме там прагнуть зачерпнути живої води благодаті. Вони спрагли безмежної любові Божого Серця.

В іконографічній традиції виразом цієї любові є вогонь. Рана Серця, оточеного терновим вінком, — це наша *“відповідь”* на безмежну любов, яка ось уже більше 2000 років кличе: *“Прийдіть до Мене всі втомлені й обтяжені, і Я облешу вас. Візьміть ярмо Моє на себе й навчіться від Мене, бо Я лагідний і сумирний Серцем, тож знайдете полегшу душам вашим”* (Мт. 11, 28-29).

сп. Станіслав Падевський

Діти Непорочної